

Benedikt Pototschnig

dela pri proizvajalcu
vrat Lip Bled in
pomaga pri
Gorenjskem
večeru v
Dobrli vasi

Slovenščina na zelenici – trener SAK je dobil rumeni karton, ker je govoril slovensko

2-3

2. avgust – mednarodni dan spomina na genocid nad Sinti in Romi

8-9

12-13

FOTO: DAMJAN SMREČNIK

Zahtevajo opravičilo in posledice

Mnogo
solidarnosti s
Peršmanom
na **protestnih**
shodih

KOMENTAR

DANA GREGORIČ
POLETNA PRAKTIKANTKA

Generacija (Z): Zagnana, zabita ali le zaspana?

Zakaj mladi izgubljajo zanimanje za sodelovanje v narodnopolitičnih mladinskih organizacijah? KDZ, KSŠŠK, Mlada Enotna lista, KSŠSD in KSŠSG. Poleg tega, da vsa ta društva veljajo za mladinske organizacije, si delijo še eno skupno značilnost: Pomanjkanje novih članov in članic, slaba udeležba in nezanimanje za organizacijo prireditvev so v zadnjih letih postale osrednje težave mladih.

Toda zakaj je tako? Kot predsednica Koroške dijaške zveze (KDZ) lahko iz osebnih izkušenj povem, da vzrok ni v tem, da se mladi ne zavedajo svojih koroškoslovenskih korenin, pač pa v tem, da se je naša družba po času korone enostavno celostno spremenila. Namesto da bi mladina želela sodelovati v društvi, se udejstvovati v narodnopolitičnem prostoru in se boriti za manjšinske pravice, se posamezniki raje odločijo, da se osredotočijo le nase in živijo v svojem lastnem svetu – to je lahko nogomet, študij ali pa praznovati do jutranjih ur. Vsakdo ima pravico, da počne, kar želi, vendar moramo včasih tudi zapustiti svojo cono udobja in pogledati malo izven nje. Seveda so tudi izjeme, žal pa te izjeme vključujejo vedno iste ljudi in ne novih obrazov. Posledično se vedno znajdeš v isti skupini 20 ljudi in si prizadevaš najti teme, prireditve in ponudbe, ki bi nagovorile širši krog ljudi. Dober primer za to je antifašistični tabor na Koroškem, ki ga prireja Klub slovenskih študentk in študentov na Dunaju. Žal pa pri tem težava ne tiči v majhnem številu udeležencev in udeleženk, temveč v tem, da gre, po podatkih policije, za »nemoralen« dogodek.

Zato apeliram na vse bralke in bralce! Vseeno, ali ste starši, dedek ali babica, sestra ali brat, sestrična ali bratranec, prijatelj ali prijateljica – ZBUDITE SE! Vedno manj ljudi govori slovensko, vedno več se jih seli drugam in naša narodna skupnost postaja iz leta v leto manjša. Ni vam treba takoj postati predsednik ali predsednica društva – to tudi ni cilj. Udeležite se prireditve, pogledjte, kaj vam ponuja naša manjšina in bodite ponosni na to. Kajti če ne bo podpore znotraj naše narodne skupnosti – kje jo bomo pa potem sploh še lahko našli?

»Za napako se iskr

CELOVEC | Sodnik je trenerju SAK pokazal rumeni karton, ker je ta z igralcem govoril slovensko. Sodniki to obžalujejo.

Na petkovi tekmi med Slovenskim atletskim klubom (SAK) Celovec in ATUS Ferlach je pomočnik sodnika v 33. minuti zahteval, da naj trener vratarjev SAK Janko Smrečnik z igralci govori nemško in ne v slovenščini. »Po prekršku sem povedal igralcu Borovelčanov, da naj ne dela zgage. V tem trenutku se obrne stranski sodnik in mi po nemško pove, naj ne želim igralca nasprotnikov in naj ne govorim v tem jeziku, da naj govorim nemško,« pripoveduje Smrečnik, ki si ni pustil prepovedati slovenščine. Sodnik mu je za kritiko pokazal rumeni karton. SAK med polčasom ni želel nadaljevati igre pod takšnimi pogoji. Vodstvo SAK (predsednik Marko Wieser in generalni tajnik Silvo Kumer) je med odmorom govorilo s sodniško trojico in zahtevalo razveljavitev rumenega kartona ter opravičilo. Sodnik je to zavrnil in menil, da je ravnal pravilno. Pri SAK pravijo, da je sodnik klub celo obtožil »agresivne komunikacije v slovaščini ali drugem tujem jeziku«, kar je dodatno zaostriло situacijo. Po obvestilu sodniškega opazovalca se je situacija nekoliko umirila: pomočnik sodnika se je, čeprav nerad, opravičil za svoje vedenje, podal roko trenerju Smrečniku – a rumeni karton je ostal. Predsednik ATUS Ferlach, Armin Deomic, je izrazil popolno podporo SAK: »Tega ne sme biti!«

Opravičilo sodniškega odbora

Kmalu se je opravičil sodniški odbor Koroške nogometne zveze: »Odločitev, da se

trenerski ekipi SAK predpiše uporaba nemškega jezika, je bila napačna – tako s stališča pravil kot širšega družbenega konteksta. Po pravilih igre lahko vsi udeleženci seveda komunicirajo v kateremkoli jeziku. Obenem bi bila – zlasti v luči nedavnih dogodkov pri Peršmanovi domačiji – potrebna dodatna občutljivost. Ne gre prezreti niti dejstva, da je slovenščina v Republiki Avstriji mednarodnopravno zaščiten manjšinski jezik. Zato sodniški odbor izraža popolno razumevanje za ogorčenje nad ravnanjem našega kolega. Iskreno se opravičujemo.« V nadaljevanju pišejo, da bodo zoper omenjenega sodnika uvedli disciplinski postopek in vsem sodnicam in sodnikom ponovno in izrecno poudarili, da je komunikacija med igralci in trenerji dovoljena v katerem koli jeziku. »Dogodki, kakršen se je zgodil tokrat, se v prihodnje ne smejo več ponoviti,« poudarja pri sodniškem odboru. Kot je Novicam potrdil disciplinarni referent koroških sodnikov Jakob Bögner, tudi »ni določeno, da se morajo igralci s sodnikom pogovarjati v nemščini«. To pomeni, da če sodnik govori slovensko, se lahko s slovenskogovorečimi igralci pogovarja tudi v slovenščini.

SAK: Karton naj razveljavijo!

SAK je pri Koroški nogometni zvezi vložil zahtevo za razveljavitev rumenega kartona, izrečenega Janku Smrečniku. Kako bo odločil disciplinski organ KLV? »Protest SAK bo obravnavan v sredo (opomba: 6. avgust, po redakcijskem zaključku Novic) na seji disciplinske komisije,« odgovarja poslovodja KLV Richard Watzke. Incident je sprožil veliko kritike in ogorčenja. Podpredsednik slovenske vlade in minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Matej Arčon je pisal predsedniku Avstrijske no-

eno opravičujemo«

FOTO: BERND STEFAN

Trener SAK Richard Huber, stranski sodnik Eric Erlbeck in trener vratarjev Janko Smrečnik. Tekma se je končala z 1:1.

gometne zveze Josefu Pröllu in ga prosil, naj zveza še naprej pozorno spremlja postopke. »Ključno je namreč, da se to, kar se je pripetilo ekipi SAK Celovec, nikoli več ne zgodi – ne slovenski ne katerikoli drugi narodnostni skupnosti,« je v pismu poudaril Arčon. Seznanil je tudi vodstvo Združenja evropskih nogometnih zvez UEFA.

Kumer: To ni osamljen primer

Pri SAK poudarjajo, da incident žal ni osamljen primer. Generalni sekretar SAK Silvo Kumer pravi: »Povsod, kjer igra SAK in nastopa v slovenskem jeziku, prihaja do nacionalističnih napadov, predvsem pri mladinskih selekcijah. Na splošno bi rekel, da zgodovino SAK stalno spremljajo takšni izpadi – pogosto nas zmerjajo z 'jugoti' in nam pravijo, naj se pobereмо čez Karavanke. Na žalost smo jih že tako vajeni, da jih pogosto preslišimo,« pripoveduje Kumer, ki je hvaležen za vsestransko izraženo solidarnost. Medtem se je celo javil predsednik UEFA Aleksander Čeferin, ki je o zadevi govoril z vodstvom Avstrijske nogometne zveze. Ta mu je zagotovila, da »lahko igralci in trenerji

na igrišču komunicirajo v kateremkoli jeziku želijo« in da tovrstnih incidentov ne bodo tolerirali.

Zakaj ORF ni poročal?

Slovenski atletski klub v komentarju na Facebooku kritizira urednika Slovenskega sporeda ORF Aleksandra Maka, ki v prispevku o tekmi za oddajo »Dober dan, Koroška« incidenta ni omenil »niti z eno besedo«. Mak pojasnjuje: »Sredi drugega polčasa sem vprašal predsednika SAK Marka Wieserja, ali bo klub odreagiriral na izjave stranskega sodnika. Wieser je rekel 'ne', ker se je sodnik opravičil. Izhajal sem iz tega, da je klub opravičilo sprejel, zato incidenta nisem omenjal v televizijskem prispevku. Vsekakor sem imel namen o tem poročati, po pogovoru s predsednikom SAK pa sem to opustil. Prispevek sem dokončal v petek ponoči. Bil sem malo začuden, da je klub pozneje le načel temo po Facebooku. Veliko sem se naučil iz te napake, v prihodnje ne bo dovolj, če vprašam le predsednika kluba, moral bom vprašati še generalnega tajnika.«

DAMIJAN SMREČNIK

VPRAŠANJE | Nogometašice in nogometaše SAK in drugih klubov smo vprašali: Ste na igrišču že doživeli napade zaradi slovenščine?

JA (69 %)

NE (31 %)

Vir: spletna anketa na Instagramu @Novice.at
125 oddanih glasov

Nicola Mak, nogometaš članske ekipe DSG

Sele/Zell: Kar sem doživel, je pač tista standardna izjava »Scheiß Jugo«, katero kar pogosto slišimo. To se je začelo že v naraščaju, tam pri U12/U14 in seveda potem v članski ekipi. Da bi me kdo osebno napadel zaradi jezika, pa še nisem doživel. Igral sem v naraščaju oz. še vedno igram v članski ekipi Sele.

Alena Wieser, nekdanja nogometašica SAK in kapetanka ženske ekipe Team Koroška:

Spomnim se še, ko sem igrala pri mladini SAK, da mi je v Šentvidu v kabini soigralka rekla, da naj ne govorim slovensko. V Štalenski gori sem imela tekmo, tedaj sem igrala za Šentjakob. Verbalni napad je prišel od gledalca, ki je zakričal: »Nur a toter Jugo is a guata Jugo!«

Marjan Kropiunik, nekdanji igralec članske ekipe SAK:

Če smo igrali v regionalni ligi na Štajerskem ali v Zgornji Avstriji, se ne spominjam napadov zaradi slovenščine. Več napadov je bilo, če smo igrali proti našim koroškim klubom, ki so takrat istočasno igrali v regionalni ligi, na primer Austria, Trg, Spittal, Šentvid ali Pliberk. Na žalost so bili vedno kakšni navijači, ki so nas zmerjali: »Redets da-itsch, ihr jugos!« To je bil klasičen napad, čeprav je v teh ekipah igralo več legionarjev kot pri nas. Najhujši napadi so bili v Lendorfu v koroški ligi, isti napadi, a še manj nivoja. Takrat so nam tudi igralci rekli »scheiß Jugos, redets Deutsch«. Konec koncev so bili vedno isti napadi, zgodilo se je celo, da nas je napadel bivši igralec SAK, ko je potem igral za Pliberk. Koroški Slovenec iz »ponosne« družine ... in on je najhuje napadel naše slovenske legionarje kot »jugote«.

FOTO: STEFAN REICHMANN (3)

KOMENTAR

Daniel Wutti
psiholog, deluje na področju
transgeneracijske travmatizacije

FOTO: PHK / PEDAGOŠKA VISOKA ŠOLA

Travma se vrača

Na Peršmanovi domačiji so se pred kratkim spet srečali mladi antifašisti. Hodili so po starih partizanskih poteh, se učili o (civilnem) odporu, gotovo se do določene mere tudi identificirajo s partizani. Mnogi med njimi so potomci partizanov. Nenadoma pa jih presenetijo policisti – deloma težko oboroženi, s psi, helikopterji. Osemdeset let po tem, ko so partizane točno na tem mestu presenetili esesovci in nacistična policija. Izkušnje prednikov ni mogoče doživeti bolj neposredno ... že med prvimi reakcijami mladih, ki so bili pri Peršmanu, smo brali in slišali, da so se počutili »retravmatizirane«.

Znanstveno je dokazano, da lahko potomci travmatiziranih postanejo transgeneracijsko travmatizirani, torej razvijejo travmatične simptome, čeprav sami niso doživeli travme. Travmatični simptomi potomcev so lahko enaki simptomom časovnih prič. »Alergično« se odzivajo na strahove, stresorje, doživljajo nočne more itd. Da smo mnogi v naši manjšini »alergični« na policijsko silo te vrste, je gotovo (tudi) pogojeno v izkušnjah prednikov. Društvo Aspisi, ki ponuja brezplačno psihoterapijo za žrtve nacizma in njihove potomce, piše v izjavi za medije tudi, da je policijski vdor pri Peršmanu prav zato tako boleč, ker je domačija veljala kot psihološko »varen kraj« za mnoge v narodni skupnosti.

Drugi psihološki razlogi, zakaj reagiramo tako občutljivo na nedavno akcijo, so lahko še:

– Partizanski odpor je na Koroškem žal še danes ambivalenten, glej spomenik na Stolničnem trgu, praznovanja nemško nacionalnih ideologij za 10. oktober itd.

– Kultura spominjanja na Koroškem je na splošno še ambivalentna: imamo približno 240 spomenikov žrtvam nacistov, mnogi so bili postavljeni šele pred nedavnim na iniciativo dvojezičnih društev. Temu nasproti pa stoji približno 800 spomenikov »Abwehrkämpferjev«, ki slavijo »borbo za nemško Koroško«.

– Koroški Slovenci smo praktično prepuščeni sami sebi, kar zadeva ohranjanje in oživljanje (»preživetje«) jezika in narodne skupnosti. Slovenski jezik skoraj nikjer na Koroškem ni javno viden in še danes velja večinoma za »zadevo manjšine« ...

Seveda obstajajo pozitivni trendi, vendar to še zdaleč ni dovolj, da bi lahko govorili o trajnosti in revitalizaciji. Politična participacija je že desetletja kvazi onemogočena, vse to pa povzroča veliko napetost v skupnosti.

Pozitivno gledano je, da so te teme aktualno v javnosti in so dobra priložnost, da se demokratična večinska družba nedvoumno postavi na stran konstruktivnega razreševanja pretirane policijske akcije, mnogih nerešenih vprašanj iz preteklosti – predvsem pa na stran dvojezičnosti in antifašističnega konsenza.

Poročilo o raciji do

CELOVEC | Še naprej velika solidarnost s Peršmanom. Medtem so sestavili komisijo, ki bo raziskala racijo.

Veliko solidarnosti so Društvo Peršman, Zveza koroških partizanov (ZKP) in Klub slovenskih študentk*studentov na Dunaju in organizatorji tabora bili deležni na demonstracijah minuli teden na Dunaju in v Celovcu. Naslednja bo 7. avgusta, ob 18.30, v Linzu (Taubenmarkt).

Na protestu v Celovcu je Mira Gabriel kot klubašinja in soorganizatorica tabora poudarila, da izobraževanje in družbeni angažma nista zločin. Opozorila je, da udeleženci delujejo v skladu z ustavo, a jih nekateri kljub temu označujejo za ekstremiste – ker opozarjajo na krivice in se zavzemajo za pravico. Pozvala je: »Branite nas pred takšnimi očitki, cenite naš vsakodnevni trud za pravico, pridružite se nam ali vsaj stojte na naši strani!«

Podpredsednica društva Peršman Eva Hartmann je pozvala k zaščiti Peršmana kot pomembnega kraja spomina in izobraževanja. Opozorila je, da dejanje policije 27. julija ne sme

ostati brez posledic ter poudarila, da je protifašistično izobraževanje danes demokratična dolžnost, ne pa kršitev bontona.

Hujše od napada na table

Da je to, kar se je zgodilo pri Peršmanu, hujše od napada na dvojezične krajevne table, je izjavil bivši slovenski veleposlanik na Dunaju Aleksander Geržina v intervjuju z avstrijsko tiskovno agencijo. Rekel je tudi, da ne more trajati tedne, da bi ugotovili, kdo je komu kaj odredil. Bernard Sadovnik, predsednik sosveta za slovensko narodno skupnost, je v intervjuju za Kleine Zeitung dejal, da je bil resnično šokiran, ko je izvedel za izjavo Gerži-

LJUBLJANA

Poslovilni sprejem

Poslovilni sprejem za novega slovenskega veleposlanika v Avstriji Marka Štucina je v avstrijski rezidenci v Ljubljani pripravil veleposlanik Konrad Bühler. Mnogi prisotni, mdr. predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev Valentin Inzko, so poudarili pomen preiskave dogodkov na Peršmanovi domačiji in pomen dialoga, piše NSKS.

Z leve: Zdravko Inzko, Marko Štucin in Konrad Bühler

Demonstracija v Celovcu

Več slik z demonstracije v Celovcu je na ogled na spletni strani Novic: novice.at/galerije

NOVICE

MULTIMEDIA

konca septembra

Klubašinja in soorganizatorka tabora Mira Gabriel je spregovorila na protestnem shodu v Celovcu.

ne. Poudaril je, da je bila takšna primerjava popolnoma neprijemljiva in da takšne izjave ne pripomorejo k nadaljnji krepitvi povezanosti.

Komisija sestavljena

Z notranjega ministrstva so medtem sporočili, da so sestavili večstrokovno preiskovalno komisijo za policijske ukrepe na Peršmanovi domačiji. Koroške Slovence zastopajo Bernard Sadovnik (predsednik sosveta pri Uradu zveznega kanclerja za slovensko narodno skupnost), Milan Wutte (ZKP) in Lisa Retzl (Društvo Peršman). Devetčlanska komisija bo preučila policijsko posredovanje 27. julija in bo pri delu imela popolno pod-

poro notranjega ministrstva, vključno z dostopom do dokumentacije. Po potrebi bodo vključeni dodatni strokovnjaki. Končno poročilo bo javno objavljeno, predvidoma do konca septembra 2025. Če to ne bo mogoče, bodo takrat predstavili vmesne izsledke, pišejo v izjavi ministrstva.

Vas je racija travmatizirala?

Koroška terapevtska ustanova ASPIS v sodelovanju s psihosocialnim centrom ESRA dunajske judovske skupnosti ponuja brezplačno psihoterapijo za žrtve nacizma in njihove potomce do tretje in četrte generacije. Kličite na +43664 44 66 860 (slovensko in nemško) ali +43677 643 74 888. ST

PORTOROŽ

Vabijo na srečanje internirank

Taboriščni odbor Ravensbrück v Zvezi združenj borcev za vrednote NOB Slovenije vabi na tradicionalno 64. vsehlovensko srečanje bivših internirank in internirancev ter političnih zapornic in zapornikov nekdanjih nacifašističnih taborišč in zaporov, ukradenih otrok in izgnancev ter njihovih svojcev in prijateljev. Srečanje bo od 5. do 8. septembra v Por-

torožu. Višek dogajanja bo v nedeljo, 7. septembra, proslava s častnim pokroviteljstvom in udeležbo predsednice RS Nataše Pirc Musar ter s kulturnim programom. Tradicionalno se srečanja udeležijo tudi članice Zveze slovenskih žena. Polpenzion v dvoposteljni sobi: 85 evrov. Prijave: 01/434-44-45 ali 051/392-120 ali info@zzb-nob.si.